

اثر بخشی روش قصه‌گویی به صورت گروهی در افزایش عزت نفس کودکان دختر پایه دوم ابتدایی

مریم سلطانی^۱

خدیدجه آرین^۲

لیلی انگجی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۲/۳/۲۵

تاریخ وصول: ۹۲/۲/۲۱

چکیده

زبان قصه‌زبانی است بر گرفته از فطرت انسان‌ها و دوست داشتن قصه‌ها و شنیدن آنها از طبیعت انسان برخاسته است از آنجا که کودکان به فطرت نزدیک ترند، قصه و قصه‌گویی را دوست دارند و از آن تاثیر می‌پذیرند و می‌توان از آن به عنوان یک فن آموزشی و درمانی استفاده کرد و از آن طریق عزت نفس کودکان را افزایش داد. عزت نفس یک جنبه‌ی مهم در کارکرد یا کشش کلی فرد و از مهم‌ترین مولفه‌های سلامت روانی انسان می‌باشد که بر سایر متغیرهای شخصیتی و فعالیت‌های فرد تاثیر گذاشته و با زمینه‌های دیگری چون سلامت روانی-اجتماعی، عملکرد شغلی و تحصیلی در ارتباط است. هدف پژوهش حاضر ارزیابی تاثیر استفاده از روش

---

soltani_m83@yahoo.com

۱- مربی دانشگاه پیام نور- واحد بردسکن

۲- استادیار دانشگاه علامه طباطبائی

۳- مربی دانشگاه علامه طباطبائی

قصه گویی به روش گروهی (به عنوان تکنیکی آموزشی-درمانی) در افزایش عزت نفس کودکان بوده است. روش تحقیق نیمه آزمایشی است و جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل کلیه‌ی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان مشهد است که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی از بین افرادی که نمره‌ی عزت نفس آنان پایین بوده است به صورت تصادف ۳۰ نفر انتخاب شدند. و در دو گروه آزمایش و کنترل جای گرفتند. پژوهش حاضر این فرض را که قصه‌گویی در جلسات گروهی به کودکان موجب افزایش عزت نفس آن‌ها می‌شود، را مورد آزمایش قرار می‌دهد برای اجرای پژوهش بعد از مطالعه‌ی مقدماتی و بررسی ابزار پژوهش یعنی پرسشنامه‌ی (عزت نفس کوپر اسمیت). گروه آزمایش به مدت ۱۰ جلسه‌ی ۴۵ دقیقه‌ای در جلسات قصه‌گویی به صورت گروهی شرکت کردند (برنامه جلسات و انتخاب قصه‌ها با توجه به مولفه‌های عزت نفس صورت گرفت). هر دو گروه بعد از ۲ ماه در پس‌آزمون مورد ارزیابی قرار گرفتند. براساس نتایج به دست آمده بین میانگین تفاضل نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون کوپر اسمیت در گروه آزمایش و گروه گواه تفاوت معنادار وجود داشت و با ۰/۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت که قصه‌گویی به صورت گروهی باعث افزایش عزت نفس کودکان می‌شود.

واژگان کلیدی: قصه، قصه‌گویی، قصه‌درمانی، عزت نفس.

مقدمه

عزت نفس^۱ از جمله مفاهیمی است که به دلیل اهمیت آن در رشد و تقویت خود باوری و نگرش مثبت به جهان، از اهمیت بسیاری برخوردار است. باورهای منفی و برداشت‌های غیر واقعی از خود موجب رشد افکار و احساسات غیر معمول می‌گردد که در مراحل بعدی رشد، عملکرد کودک را در روابط اجتماعی و موقعیت‌های تحصیلی و عرصه‌های دیگر زندگی تحت تاثیر خود قرار می‌دهد (بیابانگرد، ۱۳۷۳).

به طور کلی عزت نفس بالا یعنی داشتن نظر مثبت نسبت به خود. فردی که عزت نفس بالایی دارد واقع بینانه به نقایص و کمبودهای خود توجه کرده اما نسبت به آنها حساسیت شدید ندارد. چنین فردی ارزیابی مثبتی از خود دارد و در مورد نقاط قوت خود احساس خوبی دارد. فردی که دارای عزت نفس پایین است، به طور مکرر نوعی نگرش مثبت مصنوعی از خود را به دیگران نشان می‌دهد او ممکن است به طور ناامیدانه تلاش کند تا به خود و دیگران ثابت نماید که فرد با کفایتی است، یا از ترس خود و تحقیر دیگران از تماس با آنان خودداری کرده و خود را منزوی نماید (پوپ و همکاران، ترجمه‌ی تجلی، ۱۳۷۳).

دوران کودکی از نظر دانشمندان و فلاسفه، مرحله‌ی حساسی در زندگی ملت‌هاست، زیرا کودک، برای پذیرش یا رد آنچه که فرا گرفته است دارای قابلیت و استعداد بسیار است. لذا دوران کودکی، مرحله‌ای است که شخصیت جوامع بعدی در آن شکل می‌گیرد تا به آنجا که برخی از متفکرین گفته‌اند: «آنگونه که کودکان زندگی می‌کنند، سرنوشت جوامع نیز همان گونه خواهد بود.» توجه به کودکان و داخل شدن به دنیای آنها، کاری است که به طور طبیعی، مستلزم روش‌های خاصی می‌باشد. لذا روان‌شناسان از روش‌هایی گفتگو می‌کنند که از طریق آن، به دنیای کودکان راه یافته و بتوانند افکار و معتقداتی که شایسته‌ی دنیای اوست را به درون او منتقل نمایند و با این وسیله، او را به راه صحیح هدایت کنند و بدین وسیله قصه‌ها به عرصه وجود گذاشت تا در بنای ذهنی و آفرینش‌های فکری کودکان نقش خود را ایفاء کند، با این اعتبار که کودکان به چیزی که در خیالشان محبوب و با قلبشان در تماس باشد، عشق می‌ورزند و از این رهگذر، قصه به عنوان وسیله‌ای محبوب و قابل ادراک برای دستیابی به اهداف تربیتی کودک تجلی یافت و گسترده شد (عربی العاصی، ترجمه‌ی سیدی، ۱۳۶۸).

امروزه قصه و قصه‌گویی نه تنها وسیله‌ای برای آموزش است بلکه از آن جهت شناخت، پیشگیری و حل مشکلات کودکان نیز استفاده می‌شود و اتاق‌های بازی و بازی درمانی در همین راستا شکل گرفته و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

لذا به نظر می‌رسد که برای پیشگیری و درمان مشکلات کودکان که می‌تواند، آثار

زیانباری در سنین بالاتر داشته باشد روش‌های مختلفی وجود دارد روش‌هایی که در آن کودکان تجربیات و احساسات خود را بیان می‌کنند و از آن طریق اقداماتی جهت حل مشکلات برداشته می‌شود. از جمله آنها بازی درمانی، هنر درمانی و درمان از طریق قصه‌گویی است.

داستان‌ها ابزار مناسبی برای معرفی الگوهای موفق و رفتارهای مطلوب هستند. کودک از طریق همانند سازی با این الگوها به تعدیل و اصلاح تصویرهای ذهنی از خود می‌پردازد. کودکی که عزت نفس پایین دارد، خود را با الگوی مناسب داستان (که عزت نفس بالا دارد)، منطبق کرده و در باورها، تفکرات و عواطف شخصیت داستان سهیم می‌شود. در نتیجه، به تدریج از احساس بی‌ارزشی و خود کم‌بینی او کاسته می‌شود. همچنین، هم ذات‌پنداری کودک با قهرمان داستان، و هنگامی که قهرمان داستان خود را به چالش می‌گذارد و شجاعانه به استقبال حوادث دشوار زندگی می‌رود، شناخت کودک را نسبت به شایستگی‌های خود بیشتر و تصویرهای ذهنی مثبتی را در او رشد و تعالی می‌بخشد (پوپ و همکاران، ترجمه‌ی تجلی، ۱۳۷۳).

از آن جا که کودکان با عزت نفس پایین به کمک احتیاج دارند و سکوت و آرامش آنها نباید موجب بی‌توجهی و عدم اقدام و کمک به این کودکان شود. لذا باید هر چه زودتر و با استفاده از روش‌های متناسب با سنین رشد کودکان به آنها توجه کرد. محقق در این پژوهش در پی آن بود که اثر قصه‌ها و قصه‌گویی را در پیشگیری و حل مشکلات کودکان با عزت نفس پایین مورد بررسی قرار دهد.

سؤال پژوهش این است که آیا قصه و قصه‌گویی بر افزایش عزت نفس کودکان موثر است.

روش تحقیق

با توجه به ماهیت موضوع و اهداف آن و همین طور متغیرهای پژوهش (متغیر مستقل: آموزش مفاهیم عزت نفس از طریق قصه گویی، متغیر وابسته: افزایش عزت نفس، متغیر کنترل، سن و جنسیت) از روش نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون و پس آزمون استفاده شد تا فرضیه‌ی زیر را مورد بررسی قرار دهد: اینکه قصه و قصه گویی باعث افزایش عزت نفس کودکان می‌شود.

ابزار پژوهش

در این پژوهش برای سنجش عزت نفس کودکان از آزمون کوپر اسمیت استفاده شد. کوپر اسمیت (۱۹۶۷) مقیاس عزت نفس خود را بر اساس تجدید نظری که بر روی مقیاس راجرز و دیموند (۱۹۵۴) انجام داد، تهیه و تدوین کرد. این آزمون شامل ۵۸ ماده است که ۸ ماده‌ی آن دروغ سنج است. در مجموع ۵۰ ماده آن به ۴ مقیاس، عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی، عزت نفس خانوادگی و عزت نفس تحصیلی تقسیم شده است. ماده‌های این مقیاس از نظر لغوی برای کودکان ۸ تا ۱۰ ساله نوشته شده است ولی می‌توان با دوباره نویسی و تغییرات لغوی آن را برای سنین مختلف مورد استفاده قرار داد.

پرسشنامه‌ی عزت نفس کوپر اسمیت از بهترین وسایل سنجش عزت نفس است که به صورتی گسترده مورد استفاده قرار گرفته است. مطالعات زیادی برای سنجش اعتبار و روایی این آزمون انجام گرفته است.

پور شافعی (۱۳۷۱) برای تعیین اعتبار سیاهه از روش دو نیمه کردن استفاده کرد. به این ترتیب که سیاهه را در یک گروه ۳۰ نفری از آزمودنی‌ها اجرا و سپس امتیازات به دست آمده را از طریق روش اسپرمن - براون تصحیح کرده است. میزان ضریب اعتبار به دست آمده از این روش ۸۳/۰ بوده است.

روش اجرا

پژوهشگر از بین کودکان پسر ۹-۱۰ که دارای عزت نفس پایینی بودند برای شرکت در جلسات درمان از طریق قصه گویی دعوت به عمل آورد و با اجرای پیش‌آزمون عزت نفس کوپر اسمیت و براساس نتیجه‌ی آزمون، تعداد ۱۵ نفر در گروه آزمایش و تعداد ۱۵ نفر در گروه کنترل به صورت تصادفی جایگزین شدند. از بین ۶۸ قصه که شورای کتاب کودک در زمینه‌ی افزایش عزت نفس انتخاب و معرفی کرده است، ۱۳ قصه با توجه به گروه سنی دانش‌آموزان توسط پژوهشگر انتخاب شد.

پس از انتخاب و جایگزینی تصادفی اعضاء در دو گروه آزمایش و کنترل با هدف افزایش میزان عزت نفس آنها، ۱۰ جلسه ی ۴۵ دقیقه ای قصه گویی همراه با بحث و تبادل نظر با اعضای گروه آزمایش برگزار شد. جلسات قصه گویی در کتابخانه‌ی مدرسه برگزار شد. محتوای هر جلسه شامل مرور و بررسی تکالیف مربوط به جلسه قبل و ارائه قصه‌ای جدید و دادن تکالیف برای جلسه‌ی آینده بود. پس از پایان آخرین جلسه که حدود ۲ ماه طول کشید مجدداً آزمون عزت نفس کوپر اسمیت در هر دو گروه اجرا شد.

شماره جلسات و نام قصه‌ها که در جلسات خوانده شد.	اهداف جلسات	مشخصات قصه‌ای که در جلسات خوانده شد (نویسنده و مترجم)	نام قصه‌ای که به عنوان تکالیف تعیین شد (نویسنده و مترجم)	اهداف تکالیف	مشخصات قصه‌ای که به عنوان تکالیف تعیین شد (نویسنده و مترجم)
جلسه اول آشنایی و بیان اهداف	تشریح علت دعوت و چگونگی انجام کار و اجرای تکالیف و بیان آن در جلسات				
جلسه دوم قصه‌الاغ خوش آواز	تقلید از دیگران کار خوبی نیست و هر کسی باید شبیه خودش باشد.	محمد محمدی	قصه کلاغ دم بریده	تقلید از دیگران به ضرر انسان است.	سرور پویا
جلسه سوم قصه سنگ ماهی مهربان	ظاهر انسان مهم نیست بلکه توانایی‌های او مهم است.	اندرو کلمنتز، عبدالوحیدایزد پناه	قصه کلاغ سفیدوبره سیاه	رنگ پوست انسان مهم نیست بلکه تنها دوستی‌ها مهم است.	حسین طاهری
جلسه چهارم قصه زیباترین تخم مرغ دنیا	ارزش هر انسانی به توانایی‌هایی که دارد بستگی دارد و نتیجه کار مهم است نه زیبایی ظاهر	کمال بهروز کیا	قصه ماهی رنگین کمان	با ظاهر زیبا نمی‌توان دوستی پیدا کرد بلکه با مهربانی است که می‌توان دوستان زیادی پیدا کرد.	مارکوس فیستر، مهدی شجاعی

مهرانگیز مهری	با فکر و شجاعت می توان بزرگ ترین موانع را از سر راه برداشت.	قصه کدو قلقله زن	هانس بیر، منصوره کدیور	بزرگی یا کوچکی جته نمی تواند انسان را در حل مشکلات یاری دهد بلکه به کار بردن فکر و توانایی است که می تواند انسان را در حل مشکلات یاری دهد.	جلسه پنجم قصه خرس کوچولوی قطبی و خرگوش شجاع
		از دانش آموزان خواسته شد تا با کمک فکرشان آن کاری را که دوست دارند، انجام دهند.	زیبا مستعدی	بررسی تکالیف، میتوان با به کاربردن فکر و خلاقیت وسایل زیبایی برای خود ساخت و خود را سرگرم کرد.	جلسه ششم قصه بادبادک زرد
باربارا کراتسیوز، کمال بهروز نیا	اگر جته ای کوچک داشته باشیم و پدر و مادر مدام مراقب ما باشند نشانه ضعف ما نیست بلکه نشانه دوست داشتن زیاد آنهاست.	قصه خرگوش کوچولو	ردفیلد ماسی دایان، مژگان محمدیان نینی	با مشورت و خوب فکر کردن می توان زور گویان قوی را شکست داد.	جلسه هفتم قصه رختخوابی برای شیر
		از دانش آموزان خواسته شد درباره شخصیت قصه مطلب بنویسند.	فریبا صدیقیم	هر انسانی قادر است خودش به تنهایی و با استفاده از توانایی هایش کارهایش را انجام دهد.	جلسه هشتم قصه من خودم
		از دانش آموزان خواسته شد تا راجع به کمک هایی که به دیگران کرده اند، فکر کنند و در جلسه آینده در مورد آنها صحبت کنند.	استفان چرنکی، سیروس طاهباز	کمک به دیگران حتی در شرایطی که خود فرد احتیاج به کمک دارد باز هم نتیجه خوبی به همراه دارد	جلسه نهم قصه تونیک می کن
				برگه ای به دانش آموزان داده شد تا صورت خود را نقاشی کنند و قصه ای درباره خودشان بنویسند.	جلسه دهم رنگ کردن تصویر خود

نتایج

برای هر گروه تفاوت پس آزمون و پیش آزمون محاسبه شد تا میزان تغییر در دو موقعیت برای هر آزمودنی مشخص شود.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی گروه نمونه در پیش‌آزمون

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین	نمره حداقل	نمره حداکثر
۱۵	۱۷	۲/۴	۰/۶۲	۱۳	۲۲
۱۵	۱۷/۳	۲/۲	۰/۵۹	۱۳	۲۳

بر اساس نمرات مشاهده شده در نمره‌ی پیش‌آزمون عزت نفس گروه نمونه میانگین نمره‌ی عزت نفس گروه آزمایش ۱۷ و گروه کنترل در پیش‌آزمون ۱۷/۳ به دست آمد.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی گروه نمونه در پس‌آزمون

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین	نمره حداقل	نمره حداکثر
۱۵	۲۹/۶	۳/۵	۰/۹	۲۲	۳۴
۱۵	۱۸/۴	۲/۱	۰/۵	۱۳	۲۳

بر اساس نتایج، میانگین عزت نفس گروه آزمایش در پس‌آزمون ۲۹/۶ و گروه کنترل ۱۸/۴ به دست آمد.

جدول ۳. نتایج آزمون آماری T-Test بررسی مقایسه میانگین تفاضل نمرات

پیش‌آزمون و پس‌آزمون در گروه آزمایش و کنترل

تعداد	میانگین اختلاف	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین	t	سطح اطمینان	سطح آزادی
۱۵	۱۲/۶	۴/۰۱	۱/۰۳	۱۰/۲۷	۰/۰۰۱	۲۸
۱۵	۱/۱۳	۱/۵۹	۰/۴۱			

بر اساس نتایج جدول ۳ از آن جا که t مشاهده شده (۱۰/۲۷) در سطح اطمینان ۰/۹۹ و سطح آزادی ۲۸ بزرگ‌تر از t جدول ۲/۶۶ است لذا فرضیه‌ی پژوهش تایید می‌شود و قصه‌گویی به صورت گروهی باعث افزایش عزت نفس دانش‌آموزان می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

براساس نتایج به دست آمده قصه‌گویی به صورت گروهی باعث افزایش عزت نفس کودکان شد.

در این رابطه به برخی از تحقیقات مشابه اشاره می‌شود:

تبریزی (۱۳۷۴)، از داستان‌های نیمه تمام برای تشخیص و درمان اختلال‌های عاطفی استفاده کرده است و معتقد است که ارائه داستان به شکل‌های گوناگون ذهن کودک را فعال و خلاق می‌کند و به کودک می‌آموزد که در مواجهه با مشکلات به یک راه حل نیندیشد.

اصغری نکاح (۱۳۸۱)، از قصه به عنوان ابزار مشاوره در روان درمانی کودکان کم توان ذهنی استفاده کرده است و به این نتیجه رسیده است که قصه می‌تواند ایجاد رابطه‌ی بین مشاور و کودک را تسهیل کند و مشکلات کودک را حل کند.

هاک^۱ (۱۹۷۶)، در تحقیقی که در زمینه‌ی کتاب درمانی انجام داده است به این نتیجه رسیده است که کتاب مناسب برای درمان باید ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

۱- اطلاعات و دانش روان‌شناسی و فیزیولوژی رفتار انسان را فرا گیرد.
۲- خود را بشناسد.

۳- به علایق خارج از خود دست یابد.

۴- تنش‌های خود را به طور هدایت شده تسخیر کند.

۵- با شخصیت‌ها همانند سازی کند.

۶- بینش تازه‌ای نسبت به رفتارهای خود به دست آورد.

بوردرز و پیزلی^۲ (۱۹۹۲)، به بررسی تاثیر کتاب درمانی در برنامه‌ی مشاوره و راهنمایی دانش آموزان مدرسه پرداختند. این پژوهش شامل دو گروه آزمایش و کنترل که شامل ۲۲ نفر بود انجام شد و نتایج پژوهش نشان داد که رشد شناختی در گروه آزمایش بیشتر بوده است.

1. Huck

2. Bordres&piyesli

گابل^۱ (۱۹۸۴)، به منظور کسب اطلاعات سنجش از کودکان کم حرف فن داستان گویی را تغییر و تطبیق داده است. او از کودک می‌خواست که علاوه بر این که داستان را می‌گوید نقاشی آن را نیز بکشد.

ان. ایی. بروور در تحقیقی از روش قصه‌گویی کامپیوتری استفاده کرده است و به این نتیجه رسیده است که قصه‌گویی کامپیوتری در مورد کودکان گوشه‌گیر و پرخاشگر سبب می‌شود که آن‌ها احساس کنند با شخص دیگری ارتباط پیدا کرده‌اند و تشویق می‌شوند تا خود را با او سهیم کنند.

کستنباوم^۲ (۱۹۸۵)، در تحقیقی که انجام داده است به این نتیجه رسیده است که قصه‌گویی متقابل روش درمانی کارآمدی است.

لاسون^۳ (۱۹۸۷)، در تحقیقی که برای درمان دختر بچه ۸ ساله‌ای که طرد خود را در میان همسالانش منطقی جلوه می‌داد از روش یک داستان در درون داستان دیگر استفاده کرده است.

رنه مونتر^۴ (۲۰۰۲)، در پژوهش موردی خود در مورد کودک مبتلا به مشکل گفتاری به این نتیجه رسید که قصه‌گویی می‌تواند مشکلات گفتاری را تسهیل کند.

فرید برگ^۵ (۱۹۹۶)، برای درمان ترس از قصه‌گویی استفاده کرده است.

گلدراد^۶ (۱۹۹۷)، از داستان‌ها برای مشاوره کودکان و آموزش مهارت‌های رفتاری و اصلاح رفتارهایی که از پیش آموخته شده، استفاده کرده است.

هرمن^۷ (۱۹۹۷)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیده است که کودکانی که مورد آزار جنسی قرار گرفته‌اند با قصه‌گویی درمان می‌شوند.

1. Gabel

2. Kestenbaum

3. Lawson

4. Rene Montro

5. Friedberg

6. Geldard

7. Herman

شستمن و ناشول^۱ (۱۹۹۶)، در تحقیقی به این نتیجه رسیده‌اند که قصه رفتار پرخاشگرانه و ناسازگارانه را کاهش می‌دهد.

کتی اتا^۲ (۲۰۰۰) از قصه‌گویی برای شناخت و پیشرفت مهارت‌های قصه‌گویی در یک گروه کوچکی که شامل ۳ دختر شش ساله بود، استفاده کرد این تحقیق نشان داده است که چگونه مهارت‌های قصه‌گویی دختران پیشرفت می‌کند و این که چگونه قصه‌گویی آن‌ها را قادر می‌سازد که در مورد زندگی شان، ارزش‌ها و عقاید و تجاربشان صحبت کنند. و از این طریق می‌توان راهی را برای تسهیل و فراهم آوردن پیشرفت کودکان خصوصاً رشد اخلاقی و روحی آن‌ها فراهم کرد. بر اساس تجارب کتی اتا در طول ۱۰ ماه در گفتگو با کودکان نتایج زیر به دست آمده است:

۱- قانون و شروط فضای قصه‌گویی و درگیر شدن با طرح قصه‌گویی به تنهایی نشان‌دهنده‌ی فرصتی ارزشمند برای رشد فرهنگی، روحی و اخلاقی کودکان است.

۲- قصه‌گویی کودکان را قادر می‌سازد تا درباره‌ی روابط شان با مردم و جامعه تامل و تفکر کنند.

۳- قصه‌گویی به کودکان نیرویی می‌دهد که قصه‌های خودشان را بسازند.

۴- قصه‌گویی زمینه‌ای برای ارتباط کودکان با بزرگسالان فراهم می‌کند.

۵- قصه‌گویی به کودکان حق انتخاب می‌دهد و سبب می‌شود تا آن‌ها به عقاید شان اعتبار بخشند.

۶- در قصه‌گویی کودکان خودشان را نشان می‌دهند و خودشان را مهم جلوه می‌دهند.

۷- قصه‌سبب می‌شود تا کودکان به صحبت‌های هم گوش دهند و تفاوت‌ها و شباهت‌های یکدیگر را شناسایی کنند و چیزهایی را که می‌شنوند با تجربه‌ی خودشان ارتباط دهند.

۸- قصه‌سبب می‌شود تا کودکان یکدیگر را تصدیق و تایید کنند.

---

1. Shestman & nashol
2. Katti eta

۹- قصه‌گویی مهارت‌های قصه‌گویی کودکان را افزایش می‌دهد. از مجموعه مطالبی که گفته شد، می‌توان نتیجه گرفت کودکانی که از مشکلات روان‌شناختی رنج‌رند، همانند کودکان عادی و شاید بیش از آن‌ها به قصه نیازمند هستند. شناخت و درک کودکان و آگاهی از چگونگی رشد و تکامل آن‌ها و بهره‌گیری از قابلیت‌های قصه با رویکرد پیشگیری و درمان به نویسنده‌ها کمک می‌کند طیف گسترده‌تری از مخاطبان را مورد توجه قرار دهند. همچنین درک و فهم درست کودکان هنگامی اهمیت می‌یابد که نیازها و تمایلات آن‌ها از بعد روان‌شناختی مورد مطالعه قرار گیرد.

نتایج

- ۱- قصه‌گویی به صورت گروهی باعث افزایش عزت نفس کودکان می‌شود.
- ۲- استفاده از کتاب‌های قصه در افزایش عزت نفس کودکان موثر است.
- ۳- قصه‌گویی به صورت گروهی فرصت ابراز وجود را به کودکان می‌دهد.
- ۴- قصه‌گویی به صورت گروهی فرصت اندیشیدن به توانایی‌ها و پی بردن به ارزش‌هایی که کودک در وجود خویش دارد، را فراهم می‌کند.
- ۵- قصه‌گویی سبب می‌شود که کودکان صحبت کردن در جمع را تجربه کنند و از تایید قصه‌گو ابراز رضایت کنند.
- ۶- قصه‌گویی سبب می‌شود که کودکان سعی کنند فقط خودشان باشند و به تقلید از دیگران نپردازند.
- ۷- قصه‌گویی سبب می‌شود که کودکان خود را دوست داشتنی بدانند و برای رسیدن به موفقیت، بیشتر تلاش کنند.
- ۸- قصه‌گویی موجب می‌شود که کودکان از ظاهر خود راضی باشند و توانایی‌هایی که دارند برایشان مهم باشد.
- ۹- قصه‌گویی سبب می‌شود که کودکان خوب فکر کردن را بیاموزند.

۱۰- قصه‌گویی سبب می‌شود که کودک با شخصیت‌های خوب و توانای قصه‌همانند سازی کند و توانایی‌های خود را کشف کند.

محدودیت‌های تحقیق

محدودیت در اختیار پژوهشگر

۱- کوچک بودن گروه سنی.

۲- محدود شدن پژوهش به جنسیت خاص.

محدودیت خارج از اختیار پژوهشگر

۱- طولانی بودن سوالات پرسشنامه‌ی عزت نفس کوپر اسمیت.

منابع فارسی

بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۷۸). روش‌های افزایش عزت نفس در کودکان و نوجوانان. تهران: سازمان انجمن اولیاء و مربیان.

پوپ، آلیس، مک‌هال، سوزان، و کریهر، ادوارد. (۱۳۷۳). افزایش احترام به خود در کودکان و نوجوانان (پریسا تجلی، مترجم)

ت عربی العاصی. (۱۳۶۸). حیوان در قصه‌های کودک (حسین سیدی، مترجم) تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.

غنی، رضا. (۱۳۷۶). اصول و روش‌های قصه‌گویی. مشهد: کانون پرورش فکری کودکان-هران: رشد.

اصغری نکاح، محسن. (۱۳۸۱). گزارش اقدام پژوهی کاربرد قصه به مثابه درمان. کودکان استثنایی، تربیت معلم.

تبریزی، مصطفی. (۱۳۷۳). داستان‌گویی برای شناخت و درمان کودکان. زنان، ۱۴، ۲۲.

جمال زاده، محمد. (۱۳۸۱). نقش قصه و قصه‌گویی در تربیت کودکان. پیوند، ۲۷۹، ۵۴.

منابع انگلیسی

- Borders, s., and p. o. paisley (1992). Children s literature as a resource for classroom guidance. *Elementary school Cuidance & counseling*, 27 (2), 131, 139.
- Fried berg /Robert D. (1996). Story telling and cognitive therapy with children *Journal of cognitive psychotherapy. AN International Quarterly*. vol. 8 (3) 206.
- Geldard , K. , and D. Geldard (1997). *Coanselling children : A practical in trodication*.London ;S AGE publications.
- Herman / lisa.(1997). Good enough fairy tales for resolving sexual abuse trauma / *Arts in psychotherapy*. vol.24(5)436-445.
- Huck , C. (1976). *childrens literature in the elementary school*. NeN york : Holt , Rinehart & Winston.
- Shechtman ,z.,and R. Nachshol (1996). A school –based intervention to reduce aggressive behavior in maladjusted adolescents. *journal of Applied Development psychology*, 17 , 535-552.